

позволяват десетки младежи да продължат образованието си в Атина и Европа и да се върнат като дипломирани лекари, адвокати и др.

С добре подготвени учители и стабилна материална основа, до Освобождението в града функционират 6 гръцки училища - централно четирикласно с програма като тази на Пловдивското гръцко училище, две първоначални, едно девическо с първоначално обучение и първи клас, едно взаимоучително и едно частно девическо училище. Учителите са 11-12, учениците - 860, а издръжката достига 270 турски лири.<sup>9</sup> От това време /1875 г./ датират и сведенията ни за първото културно-просветно дружество тук. То се нарича „Гръцки клуб „Феникс““, а дейността му е съсредоточена в създаването на читалня с книги и периодика и в организиране на обществени сказки, изнасяни от училищните преподаватели.<sup>10</sup>

Под въздействието на всички посочени фактори у местното население е култивирано силно чувство за гръцка етническа принадлежност. Възползвайки се от тесните си връзки с гръцкото вицеконсулство в Пловдив, голяма част от жителите на града получават гръцко поданство.<sup>11</sup> Освен че участват във всички етапи на гръцката освободителна борба, немалко интелектуалци се включват в изграждането на културните институции на освободена Гърция, а богатите хора им завещават парите си<sup>12</sup>.

Нека сега видим как стоят нещата от „другата страна на барикадата“, т.е. при този смазващ икономически и духовен монопол как се развива българската общност в Асеновград и какви са качествата на нейния елит.

През XVIII и XIX век крехкото етническо равновесие в града по отношение на българите се поддържа с постоянен преселнически поток от близката природопска и тракийска околност. Уязвими в икономическо и социално отношение, пришълците най-напред трябва да решат въпроса за собственото си оцеляване, който зависи от способността им за адаптация към новата среда. Тук именно лостовете на гърцизиране бързо се задействат, като резултатът е печален за състоянието на българщината в града до 60-те години на XIX в. До това време при по-слабия си социален статус и силна икономическа зависимост българите без скрупули използват добре уредените, почти безплатни гръцки училища и великолепните църкви, като оставят въпроса за етническото си самоопределение на необозримото бъдеще. Гръкоманията като социален и психологически феномен достига своя апогей.

Осезателна промяна в тази нерадостна картина се наблюдава едва след Кримската война /1856 г./. Все повече дюкяни на станимашката чаршия се ползват от българи<sup>13</sup>, срещат се и занаятчии, и винопроизводители от „средна ръка“. Поне три от кварталите /Бахча махала, Харман махала, Циприхор/ са с преобладаващо